

سالمندی، سلامت و دل‌بستگی
از دل‌بستگی در کودکی تا سلامت روانی در سالمندی
(سازوکارها و مکانیزم‌ها)

به انضمام:
معرفی و تفسیر یافته‌های یک پژوهش

مولفان:

حسین صادقی

دکتر علی‌رضا آقایی

دکتر علیرضا آقایی و نسبی

ویراستار علمی: دکتر سعید غفاری

تهران

سرشناسه: صادقی، حسین، ۱۳۵۰-

عنوان و نام پدیدآور: سالمندی، سلامت و دلبستگی: از دلبستگی در کودکی تا سلامت روانی در سالمندی (سازوکارها و مکانیزمها) به انضمام: معرفی و تفسیر یافته‌های یک پژوهش / مولفان حسین صادقی، علی احمدی و علیرضا آقا یوسفی؛ ویراستار: سعید غفاری-

مشخصات نشر: تهران: اندیشه دانش، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۳۲۹ ص: جدول، نمودار

شابک: ۷-۵۴-۶۱۳۰-۶۲۲-۹۷۸ قیمت: ۷۰۰۰۰۰ ریال

عنوان دیگر: از دلبستگی در کودکی تا سلامت روانی در سالمندی (سازوکارها و مکانیزمها) به انضمام: معرفی و تفسیر یافته‌های یک پژوهش

کتابنامه: ص ۲۷۰-۳۱۹

موضوع: سالمندان - - سلامتی و بهداشت

موضوع: سالمندان - بهداشت روانی

شناسه افزوده: احمدی از غندی، علی، ۱۳۵۶

شناسه افزوده: آقا یوسفی، علیرضا، ۱۳۴۷

شناسه افزوده: غفاری، سعید، ۱۳۴۹، ویراستار

رده بندی کنگره: ۸/۵۶۴/۸۸

رده بندی دیویی: ۶۱۳/۰۴۳۸

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۶۷۶۳۸

عنوان: سالمندی، سلامت و دلبستگی: از دلبستگی در کودکی تا سلامت روانی در

سالمندی (سازوکارها و مکانیزمها) به انضمام: معرفی و تفسیر یافته‌های یک پژوهش

مولفان: حسین صادقی، دکتر علی احمدی، دکتر علیرضا آقا یوسفی

ویراستار علمی: دکتر سعید غفاری

ناشر: اندیشه دانش صفحه آرا: انتشارات اندیشه دانش

طرح جلد: رامین امیر سلیمانی

چاپخانه: نارنجستان سال نشر: ۱۴۰۰ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

شابک: ۷-۵۴-۶۱۳۰-۶۲۲-۹۷۸

حق چاپ و نشر برای انتشارات اندیشه دانش محفوظ می باشد، هر گونه تکثیر و کپی غیر مجاز، پیگرد قانونی دارد.

تهران: میدان انقلاب- خیابان ۱۲ فروردین- بعد از تقاطع وحید نظری- ساختمان فروردین- پلاک ۲۸۶، طبقه دوم - واحد ۷ تلفن مرکز پخش: ۰۹۳۰۶۷۶۲۹۵۳-۵۵۳۱۲۳۰۰

پیش‌گفتار نویسندگان

بر خلاف آن چه در وهله نخست و به ویژه از دید عامه مردم به نظر می‌رسد، سالمندی یکی از دوره‌های تحول بهنجار آدمی است که مانند هر دوره دیگر زندگی در کنار جنبه‌های منفی، کاستیها و ناخوشایندیها، فهرستی از توانمندیهای ویژه خود را دارد. اگر هدف زندگی را توانمندی جسمانی در نظر بگیریم، سالمندی دوران افول موجود زنده به نظر می‌رسد. ولی هنگامی که معیار ارزیابی تواناییهای شناختی یا هیجانی و پختگی روانی باشند، چنان که اریکسون و مزلو نیز به درستی اشاره می‌کنند، سالمندی دوران اوج شکوفایی می‌تواند محسوب شود. در نظام نظری پیازه، سالمندی هنگامی است که بزرگسال دارای منطق انتزاعی کمترین حد «خودمیان‌بینی» را دارد. از این رو، سالمندی را نه یک «سازش‌نیافتگی» که باید یک «قطع سازش» در نظر گرفت. در سازش‌نیافتگی ما با یک وضع روانشناختی همراه با «آسیب» مواجهیم که «گش‌وری» یا کارآمدی فرد کاهش یافته است. در حالی که در قطع سازش به منظور دستیابی به یک سازش‌یافتگی در سطحی بالاتر، سازش قبلی که در وضع کنونی او کاهش یافته به هم می‌خورد. این روی آورد نسبت به سالمندی آنان را از یک کهنسال ناتوان و خارج شده از چرخه جامعه به قامت یک بزرگسال ارشد و واجد تواناییهای خاص به چرخه جامعه بازمی‌گرداند.

جامعه کنونی ما از آن رو که تا کنون با تورم جوانترها مواجه بوده در قالبی خودمیان‌بینانه برای جوانان طراحی شده است. فضای شهری، خدمات اجتماعی، کارآمدیهای حرفه‌ای و هر چه در شهر می‌بینید اغلب مناسب یک جوان مذکر است تا دربرگیرنده شهروندانی از هر دو جنس و همه سطوح تحول. شهروندان کنونی ما فضای فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و روان‌شناختی را تنها مناسب میانه چرخه تحول تنظیم کرده‌اند. این خطای مهندسی جامعه سالمندان را از چرخه کارآمدی خارج کرده است. وضع زمانی وخیمتر می‌شود که جامعه جوان پیشین به تدریج سالمند می‌شود و نسبت سالمندان فزونی می‌گیرد. از دیگر سو،

پیشرفتهای پزشکی و گسترش خدمات روان‌شناختی امید به زندگی را در جامعه افزایش داده است. در چنین شرایطی است که جامعه وجود سالمندان را سربار وضع اقتصادی خود حس می‌کند. احساسی که چندان مبتنی بر واقعیت نیست و بیشتر به روی آورد نادرست و فهم اشتباه ما از دوران تحول برمی‌گردد. جان‌مایه این کتاب هشدار برای تغییر چنین روی آوردی نسبت به سالمندی است.

در بخش پایانی کتاب و در قالب پیوست با نتایج یک پژوهش آشنا می‌شوید که نشان می‌دهد چگونه یک روی آورد نادرست نسبت به سالمندی و خطا در مهندسی جامعه به تغییر سبکهای دلبستگی ایمن به ناایمن در سالمندان می‌شود که به دنبال آن روند ناتوانیهای جسمانی و روانشناختی نیز شتاب می‌گیرد. فرایندی که زبانی دوگانه برای جامعه به همراه دارد: از دست دادن کارآمدی و بهره‌ها بیشتر برای حفظ سلامتی سالمندان.

نویسندگان با تمام وجود از التفات صاحب نظران و متخصصین این حوزه که در انتشار این محتوا همراهی کردند (به ویژه جناب آقای دکتر سهرابی رئیس محترم بخش روانشناسی و علوم تربیتی و گروه روانشناسی این دانشگاه پیام نور) صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایند.

با تشکر فراوان

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۴
مقدمه.....	۹
فصل نخست: تحولی روانی در دوره سالمندی.....	۳۳
۱-۱ مقدمه.....	۳۴
۲-۱ مفهوم پیری، کهولت یا سالمندی.....	۳۵
۳-۱ تحول روانی در دوره سالمندی.....	۳۶
۴-۱ موضوع گیری نظام های بزرگ تحولی.....	۳۷
۵-۱ نیمرخ تحول روانی در دوران سالمندی.....	۴۶
فصل دوم: منابع عمده تنیدگی در دوره سالمندی.....	۵۹
۱-۲ مقدمه.....	۶۰
۲-۲ تغییرات بدنی و بیماری های مزمن جسمانی به منزله منابع تنیدگی در سالمندی.....	۶۱
۳-۲ سازش یافتگی با تغییرات بدنی و بیماری های مزمن جسمانی در سالمندی: نقش مهم راهبردهای مقابله با تنیدگی.....	۸۲
۴-۲ تغییرات زوال دهنده و انحلال تدریجی دستگاه روانی در سالمندی به منزله یک منبع تنیدگی در سالمندی.....	۸۴
۱-۴-۲ جبران و جانشینی.....	۸۴
۲-۴-۲ رکورد فعالیت های ذهنی.....	۸۶
۳-۴-۲ از دست دادن احساس تاریخ رویدادها.....	۸۷
۴-۴-۲ تغییرات لیبیدویی.....	۸۸
۵-۲ چالش های تحولی به منزله منابع بالقوه تنیدگی در سالمندی.....	۸۹
فصل سوم: نظریه کلاسیک دلبستگی و ظرفیت های تبیینی آن در قلمروی مسایل حوزه سلامت در سالمندی.....	۹۵

۱-۳	مقدمه‌ای بر مدل زیستی - روانی - اجتماعی در تبیین مسایل حوزه سلامت: ۹۷ دلبستگی یک
۹۶	عامل مهم در مدل.....
۲-۳	مروری بر نظریه کلاسیک دلبستگی.....
۱۰۴	۳-۳ الگوهای کاری روانی.....
۱۰۴	۴-۳ سبک‌های دلبستگی.....
۱۰۶	۵-۳ ظرفیت‌های تبیینی نظریه دلبستگی در قلمرو سلامت.....
۱۰۸	۶-۳ گسترش‌های نظری و پژوهشی جدید در قلمرو نظریه دلبستگی.....
۱۰۹	۱-۶-۳ روی آوردهای مبتنی بر دیدگاه گستره زندگی در قلمرو دلبستگی.....
۱۱۳	۲-۶-۳ مبانی و همبسته‌های زیست شناختی فرآیندهای دلبستگی.....
۱۱۴	۳-۶-۳ روابط بین نظام دلبستگی و سایر نظام‌های رفتاری.....
۱۱۷	۷-۳ گسترش پژوهش‌های دلبستگی در قلمروهای بکار بسته.....
۱۲۱	فصل چهارم: دلبستگی و روابط در سالمندی.....
۱۲۲	۱-۴ مقدمه.....
۱۲۳	۲-۴ نقاط عطف اصلی.....
۱۲۶	۳-۴ جهت‌گیری‌های آینده مطالعات دلبستگی در حوزه روابط.....
۱۲۶	۴-۴ فرآیندهای هنجاری نظریه دلبستگی.....
۱۲۹	۵-۴ ارتباط نظریه دلبستگی با سایر نظریه‌های مهم در حوزه روابط.....
۱۳۱	۶-۴ روابط با نگرانه‌های دلبستگی و سازش بافتگی بهینه در سالمندی: تلویحاتی در قلمرو سلامت.....
۱۳۶	۷-۴ تحول دلبستگی از کودکی تا سالمندی: دیدگاه‌های نظری عمده.....
۱۳۹	۱-۷-۴ دیدگاه تجدید نظر طلبانه.....
۱۳۹	۲-۷-۴ دیدگاه نمونه نخستین.....
۱۴۲	۸-۴ نگاهی دوباره به مفهوم الگوی کاری درونی در نظام دلبستگی.....
۱۴۳	فصل پنجم: دلبستگی و سلامت روانی در حوزه سالمندی.....
۱۴۴	۱-۵ مقدمه.....
۱۴۴	۲-۵ دلبستگی بزرگسال: یک چهار چوب تحولی در فهم مسئله سلامت روانی.....
۱۴۶	۳-۵ مکانیزم ارتباط سبک‌های دلبستگی با روان پدید آیی.....

۴-۵	جمع بندی دستاوردهای حاصل از موضع گیری نظری و حرکت های پژوهشی.....	۱۵۲
	فصل ششم: دلبستگی سالمندی در پژوهش ها؛ مطالعات تجربی در خلال سی سال اخیر.....	۱۵۷
۱-۶	مقدمه.....	۱۵۸
۲-۶	انواع و تعداد نگاره های دلبستگی در سالمندی.....	۱۵۹
۳-۶	کیفیت دلبستگی در سالمندی.....	۱۶۴
۴-۶	دلبستگی و کنش وری بین فردی و درون فردی در سالمندی.....	۱۶۹
۵-۶	مداخله گری های بالینی مبتی بر دلبستگی در سالمندی.....	۱۷۶
۶-۶	ملاحظات دربارۀ جهت گیری آینده مطالعات دلبستگی در سالمندی.....	۱۷۹
۷-۶	ارتباط دلبستگی و سلامت (روانی و بدنی) در آینده پژوهش ها.....	۱۸۶
	فصل هفتم: تبیین نقش و اثر دلبستگی بر سلامت در چارچوب پژوهش های نظام دار.....	۱۹۵
۱-۷	مقدمه.....	۱۹۶
۲-۷	نقش میانجی گرانۀ مکانیزم های نظام دهی به عواطف و هیجان ها.....	۱۹۷
۳-۷	نقش میانجی گرانۀ مکانیزم های نظم دهی فیزیولوژیک هیجان ها و عواطف.....	۲۰۲
۴-۷	نقش میانجی گرانۀ مکانیزم های نظم دهی به تئیدگی.....	۲۰۵
۵-۷	نقش میانجی گرانۀ مکانیزم های حمایت اجتماعی.....	۲۰۷
۶-۷	نقش میانجی گرانۀ رفتارهای خطر بار سلامت.....	۲۰۸
۷-۷	نگاهی به وضعیت پژوهش های داخلی.....	۲۱۱
۸-۷	محدودیت ها و تنگانه های کلی پژوهش ها.....	۲۱۲
۹-۷	سخن پایانی: کنشی در سالمندی، مسئله ای فراتر از نشانه های مرضی.....	۲۱۴
	پیوست: معرفی و تفسیر داده های یک پژوهش.....	۲۱۶
	فهرست منابع.....	۲۶۵
	واژگان.....	۳۱۵